

BügelHajema

Plek voor ideeën

Memo

Opdrachtgever: Gemeente Menameradiel

projectnummer: 148.00.06.06.02

Aan: de heer G. Rouwenhorst
Van: de heer D.J. Venema
Onderwerp: Ecologische suggesties Herstructurering Deinum-Oost
Datum: 06-05-2014

Aanleiding

De gemeente Menameradiel werkt aan het plan Herstructurering Deinum-Oost. Het planvoornemen komt voort uit de plannen om de provinciale weg N31 nabij Deinum te verwijderen.

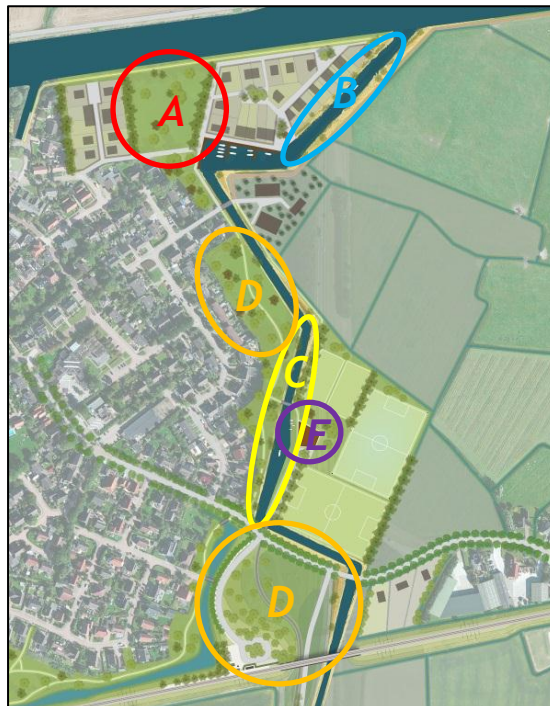
De gemeente heeft duurzaamheid als speerpunt voor de gebiedsontwikkeling Deinum-Oost aangewezen. Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen. Bij duurzame ontwikkeling is sprake van een ideaal evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen.

In voorliggende notitie worden ten aanzien van ecologie enkele suggesties gegeven.

Het door H+N+S Landschapsarchitecten opgestelde Inrichtingsplan Deinum-Oost (januari 2014) is het uitgangspunt voor de ecologische suggesties. Door BügelHajema Adviseurs wordt momenteel een natuurwaardenonderzoek in het kader van de planologische procedure uitgevoerd. Het onderliggende veld- en bronnenonderzoek vormt input voor de ecologische suggesties.

We bespreken vijf onderwerpen waar mogelijkheden liggen voor de versterking van de natuur, te weten:

- A. dorpsveld
- B. oevers nabij woningen
- C. oevers park
- D. park/bomenweide
- E. bebouwing.

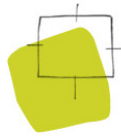

BügelHajema Adviseurs bv, Bureau voor Ruimtelijke Ordening en Milieu BNSP

Vaart nz 48-50, Postbus 274, 9400 AG Assen T 0592 316 206 F 0592 314 035

E assen@bugelhajema.nl W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort

A. Dorpsveld - bloemenweide

Aan de noordzijde, tegen het Van Harinxmakanaal is een dorpsveld beoogd dat zowel voor spelende kinderen als voor natuurontwikkeling kan worden gebruikt. Hier liggen kansen voor de realisatie van een bloemenweide.

Een bloemenweide heeft naast een belangrijke belevingswaarde voor bewoners, een grote waarde voor insecten zoals bijen en vlinders. Wanneer zou worden gekozen voor de combinatie van een speelveld met in de rand een strook bloemenweide, kan parallel aan het Van Harinxmakanaal en achter de te realiseren woningen een zone worden gereserveerd.

Voorwaarden voor succes:

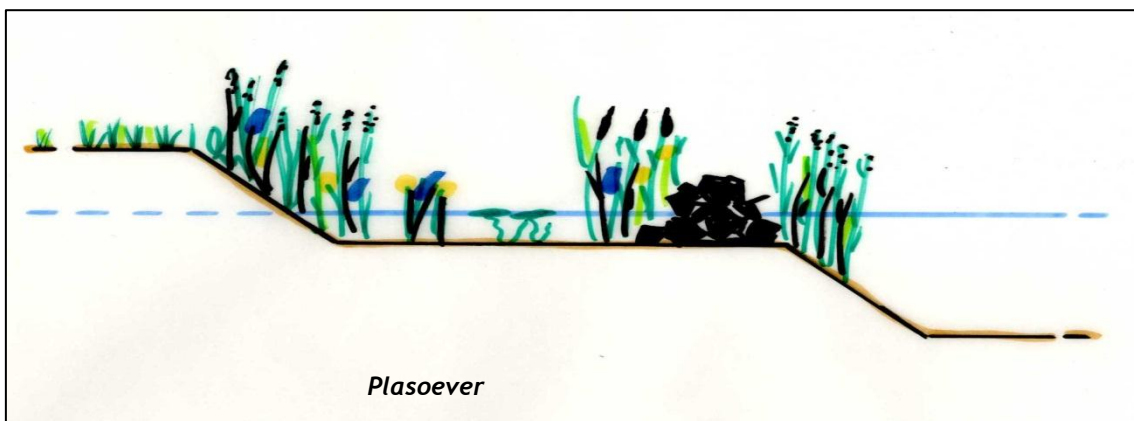
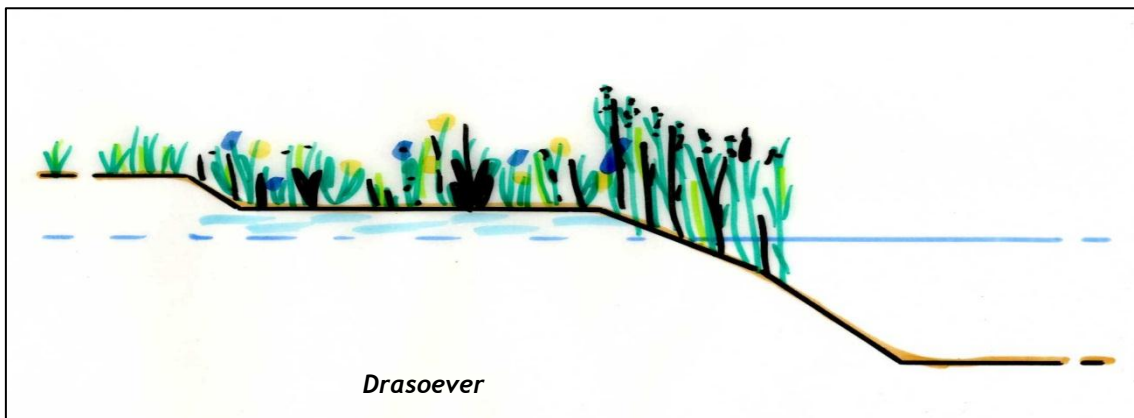
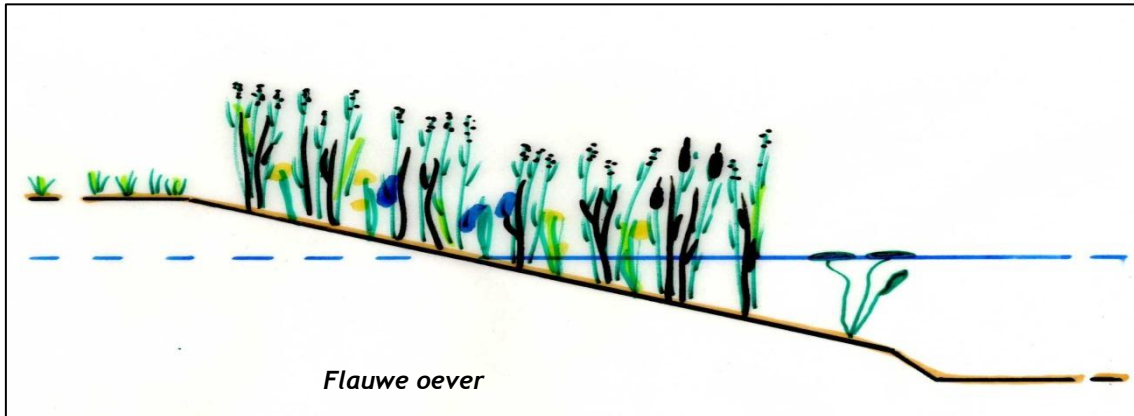
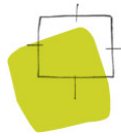
- Bloemenweiden hebben behoefte aan voldoende zon.
- De grond dient vochtig en matig voedselrijk te zijn. Indien er voedselrijke grond wordt gebruikt, neemt de kans toe dat ongewenste kruiden de overhand nemen.
- De zone waarbinnen een bloemenweide wordt gerealiseerd, moet tenminste 10 m breed zijn.
- Er moet twee maal worden gemaaid, waarbij het maaisel moet worden afgevoerd.

In de handel zijn verschillende zaadmengsels voor bloemenweiden te verkrijgen die een goede basis vormen.

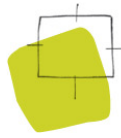

B. Oevers nabij woningen - plasoever

De oevers van de toekomstige Deinumer Feart bieden mogelijkheden voor natuurontwikkeling. Door de oevers niet alleen uit te voeren met een flauw talud en een rietvegetatie, maar door tevens plasoevers aan te leggen (zie de figuur op hiernavolgende pagina), kan de natuurwaarde nog groter worden.

Een plasoever is een brede strook met een verlaagd terras langs een watergang. Op de bodem staat voortdurend 20 cm, hooguit 50 cm water. In deze zone ontwikkelt zich een gevarieerde vegetatie. Vegetatie biedt dieren voedsel, dekking en plaatsen voor voortplanting. Een dergelijke bredere zone met ondiep water is een aanwinst voor vogelsoorten als rietzanger en kleine karekiet. Veel vissoorten en amfibieën zetten daarnaast hun eieren af op waterplanten in ondiepe wateren.

Jonge visjes en kikkervisjes verschuilen zich tussen de waterplanten. Ondiep water warmt relatief snel op door de zon. Dit oevertype is ook van belang voor de gehele levenscyclus van libellen.

De plasoever dient minimaal een breedte van 2 meter te krijgen, maar wordt liefst nog breder gerealiseerd. De plasoever wordt verder bij voorkeur grotendeels van de vaargeul gescheiden door een beschoeiing (vooroever). Door de beschoeiing wordt niet de gehele natte oeverzone beïnvloed door de zuigende waterwerking van passerende boten (wegspoelen van o.a. visseneieren). De beschoeiing hoeft slechts net boven het wateroppervlak uit te komen. Als type beschoeiing heeft stortsteen een meerwaarde doordat tussen de stenen planten kunnen groeien en de holten als schuilgelegenheid voor vissen en andere dieren kunnen dienen.

In de watergangen in het zuidelijke deel komen de op basis van de Flora- en faunawet beschermde vissoorten bittervoorn en kleine modderkruiper voor. In dit kader is ook gerichte aandacht voor deze soorten nodig bij de inrichting van het gebied. Door de oevers uit te voeren met plasoevers wordt dit doel gediend. Vaarten met goed ontwikkelde natuurwaarden vormen voor deze twee soorten een groot deel van het leefgebied in Nederland.

C. Oevers park - drasoever

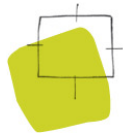
Ter hoogte van het park is het aan te bevelen om drasoevers te realiseren. Dit type sluit goed aan bij het park en vormt een aanvulling op de elders gelegen plasoevers. Een drasoever is droger dan een plasoever (zie het figuur op de vorige pagina). Het maaiveld ligt ter hoogte van het waterpeil. In het groeiseizoen moet de vegetatie droog staan. De vegetatie is minder afhankelijk van de kwaliteit van het water in de watergang dan de vegetatie van een plasoever.

De drasoever dient bij voorkeur een breedte van minimaal 2 meter te krijgen. Indien er een bredere zone gerealiseerd kan worden, biedt dit kansen voor een laarzenpad (een drassig graspad waar je zonder laarzen geen droge voeten kunt houden).

D. Park/bomenweide - gelaagdheid

Volgens het concept-inrichtingsplan worden de dichte onderbegroeiing en de bosschages bij enkele boomgroepen verwijderd. Bij natuurlijke processen hoort echter ook verjonging. Voor een gezonde levensgemeenschap is het namelijk belangrijk dat er verschillende leeftijdsstadia aanwezig zijn. Een natuurlijke loofbosvegetatie heeft dan ook een gelaagdheid: boomlaag, struiklaag, kruidlaag en strooisellaag.

Boomgroepen met volwassen, opgesnoeide bomen zonder struik- en strooisellaag bieden weinig beschutting en nestgelegenheid voor kleine zangvogels. Een beperkt aantal vogelsoorten, zoals ekster, zwarte kraai en houtduif nestelt in dergelijke boomgroepen. Een bomengroep met een gevarieerde leeftijdsopbouw kent een veel grotere biodiversiteit met ook een uitgebreidere vogelgemeenschap. Hier kan men vogelsoorten als fitis, groenling, merel, roodborst, sperwer, tjiftjaf, winterkoning, zanglijster en zwartkop spotten.

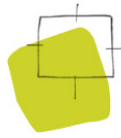
Daarnaast geeft het inrichtingsplan aan dat de beplanting op de taluds van de N31 geheel met de grondlichamen wordt verwijderd. Dit zal van grote invloed zijn op de aanwezige diersoorten die afhankelijk zijn van een gelaagde begroeiing.

Het is van belang dat in het plangebied voldoende boomgroepen worden toegepast waarbij de gelaagdheid behouden dan wel versterkt wordt. Een sterke voorkeur gaat uit naar clusters van boomgroepen in plaats van smalle boomsingels vanwege de potenties voor schuilmogelijkheden. Belangrijke soorten in de struiklaag zijn onder meer meidoorn en sleedoorn.

NB 1. In de beplanting op het westelijke talud van de N31 is een nestplaats van sperwer aanwezig. Nesten van sperwer zijn het gehele jaar rond streng beschermd op basis van de Flora- en faunawet. In dit kader is ook gerichte aandacht voor deze soort nodig bij de herinrichting van het gebied.

NB 2. Uit het inrichtingsplan komt ook naar voren dat veel opgaande beplanting wordt verwijderd. Zo ook in de lussen van de op- en afritten van de N31 ter hoogte van Deinum alsmede langs de N31/N359 ter hoogte van de afslag Heerenveen/Drachten. Op deze locaties zijn broedkolonies van roek aanwezig. Nesten van roek zijn het gehele jaar rond streng beschermd op basis van de Flora- en faunawet. Van de aanwezigheid van broedkolonies van roek binnen de bebouwde kom wordt veelal door omwonenden overlast ondervonden. De locaties van de broedkolonies in en rond Deinum zitten evenwel op plaatsen waar mensen geen overlast van ondervinden. De opgaande beplanting in de lussen van de op- en afritten van de N31 ter

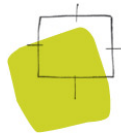
hoogte van Deinum en langs de N31/N359 ter hoogte van de afslag Heerenveen/Drachten blijft daarom bij voorkeur behouden en wordt ingepast.

E. Bebouwing - faunavoorzieningen

In de nieuwbouw zijn ook kansen voor een toegevoegde natuurwaarde. Zo kunnen in de nieuwbouw faunavoorzieningen worden opgenomen. De huidige bouwwijze van nieuwbouw (Bouwbesluit 2012) biedt fauna weinig nestelgelegenheid. Er is echter een groot aantal nestkasten en -stenen verkrijgbaar die in de bebouwing kunnen worden verwerkt. Bij de nieuwbouw van woningen kan gedacht worden aan het aanbrengen van vogelvide voor huismussen, speciale vogeldakpannen voor gierzwaluw, een inbouwneststeen voor zwarte roodstaart en inbouwstenen voor vleermuizen. Voor het goed functioneren van de voorzieningen is het belangrijk dat de inbouwlocaties worden afgestemd met een ter zake kundige. Belangrijk zijn onder meer hoogte, aanwezigheid van buitenverlichting, vrije aanvliegeroute en zonbeschijning.

Sportkantines betreffen veelal gebouwen van één bouwlaag en een plat dak. In combinatie met een drukke omgeving (sportterrein) heeft het nieuw te bouwen clubhuis weinig potenties voor fau-

navoorzieningen. Een plat dak is echter wel geschikt als vegetatiedak. Groendaken bieden in tijden van verstedelijking vervangende levensruimte voor plant, dier en mens. Groendaken dragen bij tot de verhoging van de verscheidenheid aan plant- en diersoorten (biodiversiteit): meer bloemen, vlinders en vogels.

BügelHajema Adviseurs,
Assen, 6 mei 2014